

SPOROČILO ZA MEDIJE št. 16/23

Luxembourg, 26. januar 2023

Sodba Sodišča v zadevi C-205/21 | Ministerstvo na vatreshnite raboti (Vpis biometričnih in genetskih podatkov v evidenco, ki ga izvaja policija)

Sistematično zbiranje biometričnih in genetskih podatkov vsakega obdolženca zaradi njihovega vpisa v policijsko evidenco je v nasprotju z zahtevo po zagotovitvi večjega varstva pri obdelavi občutljivih osebnih podatkov

V okviru kazenskega postopka zaradi davčne utaje, ki so ga začeli bolgarski organi, je bila V. S. obdolžena zaradi domnevnega sodelovanja v hudodelski združbi, ki je bila ustanovljena iz koristljubnosti, da bi na bolgarskem ozemlju skupaj z drugimi storila kazniva dejanja. Bolgarska policija je po tej obdolžitvi V. S. pozvala k zbiranju njenih daktiloskopskih in fotografskih podatkov zaradi njihovega vpisa v evidenco in odvzemu vzorca za izdelavo njenega profila DNK. V. S. je temu zbiranju nasprotovala.

Policijski organi so na podlagi nacionalne zakonodaje, ki določa „vpis v policijsko evidenco“ obdolžencev za naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, Spetsializiran nakazatelen sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija) predlagali, naj dovoli prisilno izvedbo zbiranja genetskih in biometričnih podatkov V. S. Predlogu policijskih organov sta bili priloženi zgolj kopiji obtožnega akta in izjave, v kateri V. S. zavrača zbiranje njenih podatkov.

Navedeno sodišče je dvomilo o združljivosti bolgarske zakonodaje, ki se uporablja za ta „vpis v policijsko evidenco“, z Direktivo 2016/680¹ v povezavi z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) in je zato pri Sodišču vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe.

Sodišče je v sodbi najprej pojasnilo pogoje, pod katerimi je mogoče šteti, da nacionalno pravo v smislu Direktive 2016/680 policijskim organom dovoljuje obdelavo biometričnih in genetskih podatkov. Sodišče se je nato izreklo o izvajanju zahteve iz te direktive glede obdelave podatkov kategorije oseb, v zvezi s katerimi obstaja utemeljen sum, da so vpletene v kaznivo dejanje, ter o spoštovanju pravice do učinkovitega sodnega varstva in načela domneve nedolžnosti, kadar nacionalna zakonodaja pristojnemu nacionalnemu sodišču omogoča, da dovoli prisilno zbiranje teh podatkov, ki jih zakonodajalec Unije šteje za „občutljive“. Nazadnje je Sodišče obravnavalo vprašanje združljivosti nacionalne zakonodaje, ki določa sistematično zbiranje teh podatkov, z določbami Direktive 2016/680, ki se nanašajo na njihovo obdelavo, ob upoštevanju načel, ki se uporabljajo v tej direktivi.

Presoja Sodišča

¹ Direktiva (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (UL 2016, L 119, str. 89).

Sodišče je najprej ugotovilo, da je treba Direktivo 2016/680 v povezavi z Listino² razlagati tako, da nacionalno pravo **policijskim organom dovoljuje obdelavo biometričnih in genetskih podatkov** zaradi njihovih preiskovalnih dejavnosti za boj proti kriminalu in vzdrževanje javnega reda, če to pravo vsebuje **dovolj jasno in natančno pravno podlago** za dovolitev navedene obdelave. Dejstvo, da se nacionalni zakonodajni akt, ki vsebuje tako pravno podlago, poleg tega sklicuje na Splošno uredbo o varstvu podatkov,³ in ne na Direktivo 2016/680, samo po sebi ne more biti razlog za dvom o obstoju takšnega dovoljenja, če iz razlage vseh določb, ki se uporabljajo v nacionalnem pravu, dovolj jasno, natančno in nedvoumno izhaja, da zadevna obdelava biometričnih in genetskih podatkov spada na področje uporabe te direktive, in ne SUVP.

V tem okviru je Sodišče ob upoštevanju dejstva, da se je upoštevana nacionalna zakonodaja sklicevala na določbe SUVP, ki urejajo obdelavo občutljivih podatkov, pri čemer je povzeta vsebina določb Direktive 2016/680, ki se nanašajo na obdelavo istih podatkov,⁴ navedlo, da **te določbe niso enakovredne**. Medtem ko se namreč lahko obdelava občutljivih podatkov s strani pristojnih organov **za namene med drugim preprečevanja in odkrivanja kaznivih dejanj**, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2016/680, dovoli **le, če je nujno potrebna, pri čemer mora biti zagotovljena ustrezna zaščita ter jo mora dovoliti pravo Unije ali nacionalno pravo**, pa SUVP določa načelno prepoved obdelave teh podatkov, skupaj s seznamom izjem. Čeprav ima nacionalni zakonodajalec možnost, da v okviru istega zakonodajnega instrumenta določi obdelavo osebnih podatkov za namene, za katere se uporablja Direktiva 2016/680, in za druge namene, za katere se uporablja SUVP, pa se mora prepričati, da za zbiranje občutljivih podatkov ni dvomnosti glede uporabe enega ali drugega od teh dveh aktov Unije.

Poleg tega je Sodišče glede morebitnega nepravilnega prenosa Direktive 2016/680, na katerega se sklicuje predložitveno sodišče, poudarilo, da se s to direktivo **ne zahteva, da se** nacionalne določbe, ki dovoljujejo obdelavo podatkov, ki spadajo na njeno področje uporabe, **sklicujejo na navedeno direktivo**. Sodišče je pojasnilo, da kadar nacionalni zakonodajalec določi, da lahko pristojni organi obdelujejo biometrične in genetske podatke, kar bi lahko spadalo bodisi na področje uporabe te direktive bodisi na področje uporabe SUVP, se lahko zaradi jasnosti in natančnosti po eni strani izrecno sklicuje na določbe nacionalnega prava, s katerimi se zagotavlja prenos te direktive, in po drugi strani na SUVP, ne da bi moral navesti navedeno direktivo. Vendar **mora nacionalno sodišče v primeru očitnega protislovja** med nacionalnimi določbami, ki dovoljujejo zadevno obdelavo podatkov, in tistimi, ki naj bi jo izključevale, **te določbe razlagati tako, da se ohrani polni učinek Direktive 2016/680**.

Dalje, Sodišče je razsodilo, da Direktiva 2016/680⁵ in Listina⁶ **ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji, ki določa, da mora pristojno kazensko sodišče**, če oseba, obdolžena naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, zavrne sodelovanje pri zbiranju biometričnih in genetskih podatkov, ki se nanašajo nanjo, zaradi njihovega vpisa v evidenco, **dovoliti prisilno izvedbo tega zbiranja, ne da bi bilo pristojno za presojo, ali obstaja utemeljen sum**, da je zadevna oseba storila očitano kaznivo dejanje, če nacionalno pravo **naknadno zagotavlja učinkovit sodni nadzor nad pogoji te obdolžitve**, iz katere izhaja dovoljenje za to zbiranje.

V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da **morajo države članice** v skladu z Direktivo 2016/680⁷ **zagotoviti jasno razlikovanje med podatki različnih kategorij posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki**, tako da se za posameznike, na katere se nanašajo podatki, ne uporablja enaka stopnja poseganja v njihovo temeljno pravico do varstva njihovih osebnih podatkov brez razlikovanja, ne glede na kategorijo, v katero spadajo. Vendar ta obveznost ni absolutna. Poleg tega je Sodišče v delu, v katerem se ta direktiva nanaša na kategorijo oseb, v zvezi s katerimi obstaja utemeljen sum, da so storile kaznivo dejanje, pojasnilo, da **obstoj zadostnih dokazov o krivdi**

² Člen 10(a) Direktive 2016/680 v povezavi s členom 52 Listine.

³ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL 2016, L 119, str. 1; v nadaljevanju: SUVP).

⁴ Člen 9 SUVP oziroma člen 10 Direktive 2016/680.

⁵ Člen 6(a) Direktive 2016/680.

⁶ Člena 47 in 48 Listine, ki določata pravico do učinkovitega sodnega varstva oziroma načelo domneve nedolžnosti.

⁷ Člen 6 Direktive 2016/680.

neke osebe načeloma pomeni utemeljen sum, da je storila zadevno kaznivo dejanje. Tako Direktiva 2016/680 ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki določa prisilno zbiranje podatkov oseb, v zvezi s katerimi je podanih dovolj dokazov, da so krive storitve naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, in ki so bile na tej podlagi obdolžene.

Glede spoštovanja pravice do učinkovitega sodnega varstva je Sodišče poudarilo zlasti, da – če pristojno nacionalno sodišče, da bi dovolilo prisilno izvedbo zbiranja občutljivih podatkov obdolženca, vsebinsko ne more opraviti nadzora nad pogoji obdolžitve – se lahko dejstvo, da se presoja dokazov, na katerih temelji obdolžitev posameznika, na katerega se podatki nanašajo, začasno izvzame iz sodnega nadzora, v predhodnem kazenskem postopku izkaže za upravičeno. Tak nadzor bi namreč v tej fazi lahko oviral potek kazenske preiskave, med katero so zbrani ti podatki, in pretirano omejil možnost preiskovalcev, da na podlagi primerjave teh podatkov s podatki, zbranimi med drugimi preiskavami, razrešijo druga kazniva dejanja. Ta omejitev učinkovitega sodnega varstva **torej ni nesorazmerna, saj nacionalno pravo naknadno zagotavlja učinkovit sodni nadzor.**

Sodišče je v zvezi s tem, da se s sodno odločbo, s katero se dovoli zbiranje zadevnih podatkov, spoštuje pravica do domneve nedolžnosti, po eni strani navedlo, da je v obravnavani zadevi to zbiranje omejeno na kategorijo oseb, katerih kazenska odgovornost še ni bila ugotovljena, zato se to zbiranje samo po sebi ne more šteti za takšno, da izraža mnenje organov, da so te osebe krive. Na drugi strani dejstvo, da sodišče, ki mora odločiti o krivdi zadevne osebe, v tej fazi kazenskega postopka ne more presoditi zadostnosti dokazov, na katerih temelji obdolžitev te osebe, pomeni jamstvo za spoštovanje njene pravice do domneve nedolžnosti.

Nazadnje je Sodišče ugotovilo, da Direktiva 2016/680⁸ **nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki določa sistematično zbiranje biometričnih in genetskih podatkov vsake osebe, ki je bila obdolžena naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, zaradi njihovega vpisa v evidenco, ne da bi moral pristojni organ ugotoviti in dokazati, prvič, da je takšno zbiranje podatkov nujno potrebno za dosego določenih ciljev, in drugič, da teh ciljev ni mogoče doseči z ukrepi, ki pomenijo manjši poseg v pravice in svoboščine zadevne osebe.**

V zvezi s tem je Sodišče poudarilo, da je namen Direktive 2016/680 med drugim zagotoviti **večje varstvo v zvezi z obdelavami občutljivih podatkov**, med katerimi so biometrični in genetski podatki, saj lahko povzročijo resno tveganje za temeljne pravice in svoboščine. V njej navedeno zahtevo, da je ta obdelava dovoljena „**le, če je nujno potrebna**“, je treba razlagati tako, da opredeljuje **strožje pogoje** za zakonitost obdelave teh občutljivih podatkov.⁹ Poleg tega je treba obseg te zahteve določiti tudi glede na načela v zvezi z obdelavo podatkov, kot sta **omejitev namenov in najmanjši obseg podatkov.**

V tem okviru je nacionalna zakonodaja, ki določa sistematično zbiranje biometričnih in genetskih podatkov vsake osebe, ki je bila obdolžena naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, zaradi njihovega vpisa v evidenco, načeloma **v nasprotju s to zahtevo.** Taka zakonodaja lahko namreč brez razlikovanja in na splošno vodi do zbiranja biometričnih in genetskih podatkov večine obdolžencev, ker je pojem „naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti“ zelo splošen in **se lahko uporablja za veliko število kaznivih dejanj, ne glede na njihovo naravo, težo, posebne okoliščine teh kaznivih dejanj, morebitno povezavo navedenega kaznivega dejanja z drugimi postopki v teku, predkaznovanost ali individualni profil zadevne osebe.**

OBVESTILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

⁸ Člen 10 Direktive 2016/680 v povezavi s členom 4(1), od (a) do (c), in členom 8 (1) in (2) te direktive.

⁹ Glede na pogoje, ki izhajajo iz člena 4(1)(b) in (c) ter člena 8(1) Direktive 2016/680.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Ostanite povezani!

